

De fem givertypene i kristne menigheter

av Anders Torvill Bjorvand, Siv.Ing./MBA, CEO i Kommunion AS

Askim, 15. januar 2023

Sammendrag: Gjennom mer enn to tiårs arbeide med givertjeneste i kristen sammenheng har forfatteren observert adferdsmønstre som gir grunnlag for å dele givene inn i distinkte kategorier. Disse kategoriene kobles av forfatteren med verdensbilder som søker å forklare denne giveradferden. Basert på dette søker også denne artikkelen å hjelpe leseren til å forstå hvordan man kan kommunisere med disse forskjellige givergruppene. Etter en teoridel gjennomgås et casestudie fra Misjonskirken Norge.

Kort om organiseringen av givertjeneste i kristne menigheter

For de leserne som ikke er så kjent med kristen givertjeneste, så forklares det her kort hvordan det typisk er organisert. Dette gjelder alle typer kristne menigheter, men kanskje i særdeleshet protestantiske frimenigheter. Det er i hovedsak to typer pengeinnsamlinger som skjer:

- **Kollekt eller offer**
 - Dette samles inn i løpet av en gudstjeneste eller et møte - gjerne ledsaget av en appell/kollekttale. I mer liturgiske menigheter vil ofte ordet offer brukes, og da er det å gi fra seg penger en del av tilbedelseshandlingen i gudstjenesten. En kollekt kan gå til menighetens eget arbeide, eller den kan gå til et eksternt prosjekt/organisasjon. Midlenes formål er normalt kommunisert svært tydelig.
- **Fast givertjeneste**
 - Dette er faste gaver, gjerne månedlig, som går til drift av menigheten. Det er ikke uvanlig at en god andel av dette (10-40%) fordeles videre til eksterne prosjekt/organisasjoner som menigheten har inngått avtaler med - gjerne langsiktig.

Andre eksempler kan være basarer/loppemarked, loddsalg, misjonsløp e.l. I tillegg til disse menighetsorganiserte pengeinnsamlingene er det også veldig vanlig med direktegaver fra privatpersoner til misjon, bistand, diakoni og andre typer kristen tjeneste.

Ikke bruk denne artikkelen til å putte folk i båser

Et viktig nota bene i de fem kategoriene som følger, er at de er skjematiske og litt grovt tegnet opp. De er åpenbart karikerte og ikke umiddelbart egnet til å beskrive enkeltmenneskers komplekse motivasjoner for å gi. Det er fullt mulig å ha et verdensbilde fra kategori 5 og en giveradferd etter kategori 1. Alle kan antagelig finne noe personlig gjenkjennelse i hver eneste en av de fem kategoriene. Allikevel tror forfatteren at det er

noen modeller her som hjelper oss til å forstå kognitive sammenhenger som gjør at vi kan forstå på gruppenivå hvorfor ting er som de er.

Givernivåer ut fra økonomisk tilstand i 2023

Denne artikkelen forsøker å være konkret i sine eksempler ift å antyde noen kategorier av givere basert på månedlige giverbeløp. Det er hensiktsmessig å periodisere månedlig fordi både de som er i arbeid og de som er på trygd eller pensjon mottar sine ytelser månedlig. Det samme gjelder for de fleste av utgiftene som menigheten skal dekke opp med disse gaveinntektene. Disse estimatene er gjort i 2023, og de som leser artikkelen senere enn dette må selvsagt justere de normative tallene iht konsumprisindeks.

I noen av vurderingene er også alderspensjon tatt med i vurderingen som en slags bunnplanke for hva vi kan tenke at folk har til disposisjon. Laveste sats (minstepensjon lav sats) er fra 1. mai 2023 på 187.801,- kroner per år - dvs 15.650 i måneden. Dette er grunnlaget for at vi i det nedenstående regner et månedlig gavebeløp fra 1.500 og oppover å være i størrelsesorden tiende (10%).

Givertype 1: «Driks til Jesus»

Adferdsbeskrivelse: Denne kategorien gir ikke fast, men sporadisk. Typisk utløses giveradferd av emosjonell kobling i gudstjenestene. Det kan være at musikken var god, at taleren traff, at kollektaleren snakket om en hjertesak, at noen hilste varmt på de i døra, eller simpelthen at de var i ekstra godt humør den dagen. Adferden her kan også være svært volatil mht egen økonomisk situasjon og følge svingningene i denne. Det bør nevnes at det også finnes fastgivere (kategori 2-5) som har innslag av verdensbildet til kategori 1.

Verdensbilde: Man søker positive følelser og bekreftelser, og forsterker disse ved å belønne seg selv med en følelse av altruisme. Giveren har lav bevissthet rundt givertjeneste, og denne inngår ikke i noen større helhetstanke hos giveren.

Givertype 2: «Menigheten som fadderbarn»

Adferdsbeskrivelse: Denne kategorien gir et lavt beløp i måneden til menigheten (f.eks. under 500) – ikke så ulikt givermodellen til fadderorganisasjoner.

Verdensbilde: Jeg er viktig for menigheten, og den trenger min støtte. Giveren ønsker å bidra, men ser seg selv som sentrum i sitt univers.

Givertype 3: «Menigheten som gymmedlemskap»

Adferdsbeskrivelse: Denne kategorien gir fast et mellomhøyt beløp i måneden til menigheten (f.eks. 500 til 1500) – ikke ulikt hva de kanskje betaler på et treningssenter, hos en frisør eller i en golfklubb e.l.

Verdensbilde: Menigheten er viktig for meg, og jeg trenger dens støtte. Det kan være en glidende overgang fra kategori 2 til 3, men begge disse er primært egosentriske verdensbilder hvor det dreier seg om hva du selv kan bidra med og hva du kan motta, og det er givningen som er senteret i disse universene. På mange måter kan man si at pengene ikke gis bort, men de byttes inn i godfølelse, opplevelser, og forskjellige former for emosjonelt eierskap til formål og prosjekter som det gis til.

Givertype 4: Tiende

Adferdsbeskrivelse: Denne kategorien gir en betydelig andel av sin inntekt fast - typisk rundt 10 prosent - derav navnet tiende. Det er forskjellige tradisjoner på om dette beregnes av netto lønn eller brutto lønn, og uansett er dette noe som bestemmes av den enkelte i de fleste sammenhenger. Dette var det gammeltestamentlige prinsippet for finansieringen av samfunnet. Enkelte teologiske retninger mener at dette er bindende for finansieringen av menigheten i dag, mens andre heller underviser at det er et godt og pragmatisk prinsipp med et forventningsnivå som harmonerer med de økonomiske behovene i en menighet.

Summen beregnes ut fra den enkeltes inntekt, men summarisk kan man si at de som gir mer enn 1500 i måneden (per person – ikke per husstand), er i størrelsesorden tiende – ihvertfall når man skal jobbe med anonymiserte data hvor man skal analysere gruppeadferd.

Verdensbilde: En viss andel av inntekten tilhører Gud, og den gis videre til Ham – tidvis uten noen særlig opplevelse av offer. Det gjenværende beholdes til eget behov evt i noe kombinasjon med kategori 1 og 2. Det er dermed mulig å observere mennesker som gir relativt sett mye, men uten en særlig utviklet refleksjon rundt sin givertjeneste. Dette er en fare ved alle former for fast givertjeneste som går automatisk - men kanskje særlig når prosentsatsen er satt av eksterne forhold og forventninger.

Givertype 5: «Alt for Jesus»

Adferdsbeskrivelse: Denne kategorien kunne også vært kalt forvalterskap, men med dette navnet står den også i en interessant kontrast til den første givertypen. Her gir man så mye som man kan, gjerne mer enn tiende, og man har et vedvarende fokus på hvordan ens givertjeneste kan økes. Både det som gis bort og det som beholdes tilhører i realiteten Gud, og dermed slutter ikke givertjenesten ved overføringen av et månedsbeløp. Hvordan man forvalter sparepenger, pensjon og investeringer i tråd med sine verdier blir like viktig.

Verdensbilde: Siden alt hører Herren til, så er det ikke lenger slik at vi bytter våre gaver mot psykologisk eierskap eller positive emosjonelle responser. Alt er Guds, så det er ikke slik at vi mister noe ved å gi bort noe til noen andre. Alt var Guds eiendom både før og etter at vi var forvalteren av pengene. Man gir med den ene hånda og tjener i menigheten med den andre, og disse to påvirkes ikke av hverandre. Man gir etter evne uten å holde tilbake. Dette verdensbildet har også en tendens til å gå hånd i hånd med andre typer offer i menigheten - f.eks. ens bruk av tid. En slagside ved dette verdensbildet er at det kan tippe over i sitt eget

vrangbilde hvor man yter over evne og utvikler et usunt eierskap til de formålene man har ytt penger og tid til.

Casestudie fra Misjonskirken Norge

Misjonskirken Norge er et mellomstort, kristent trossamfunn med 11.252 tellende medlemmer i 2023 (kilde: regjeringen.no) – dog oppgir trossamfunnet selv at det er 9187 som er aktive medlemmer i deres lokale menigheter (kilde: mknu.no). Et eksempel på noen som kan være medlem i trossamfunnet, men som ikke regnes som medlem i en lokalmenighet, kan være noen som har vokst opp i en menighet hvor foreldre, besteforeldre etc tilhørte menigheten, men hvor man selv ikke ble aktiv. Allikevel er det en god del av disse som har valgt å være tilknyttet trossamfunnet ift hvem som tilgodeses med trossamfunnstøtte. Derfor er tallet på 9187 mest relevant for å vurdere aktiv deltagelse. Misjonskirken Norge ble forøvrig stiftet i 1884 og har 82 menigheter spredd over hele Norge (kilde: mknu.no).

Vi har fått lov til å analysere deres giverdata for 2022 og å publisere anonymisert statistikk basert på dette. Våre tall er basert på gaver som kom inn i 2022 og som ble skatterapportert i 2023. Følgende feilkilder bør man være klar over:

- Vi kjenner ikke faktiske månedssummer, men beregner en normert månedssum for hver giver ved å dele på 12.
- Det varierer veldig om ektefeller deler på skattefradraget, og der hvor dette ikke er gjort, har vi ikke forsøkt å analysere og/eller å kompensere opp dette i våre rapporter. Dette er forøvrig først nyttig når man kommer over skattefradragsgrensen på 25.000 per person per år. For de i givertype 4 og 5 er dette ofte tilfelle. Dermed er det nok realistisk at det gjemmer seg to givere bak hver giver i en del av tilfellene, og særlig i de noe lavere summene. Man samordner gjerne givertjenesten i en husstand ut fra én konto. Noe praksis på å dele fradraget finnes nok, da Misjonskirken Norge tilbyr en fast registrering for dette. Disse tilfellene har vi fanget opp. Allikevel bidrar nok dette forholdet i noe grad til et kunstig høyt beløp i gjennomsnitt per person.
- De fleste kollektgaver blir nok ikke rapportert inn som en del av skatterapporteringen. Dette igjen bidrar til et kunstig lavt beløp per person. Det er ikke urimelig å anta at dette punktet og forrige punkt, vurdert på et gruppenivå, nuller hverandre ut. Dermed er det grunn til å tro at giverbeløpet totalt sett blir ganske korrekt, mens antall fastgivere blir noe lavere enn det som er realiteten, da noen gir fast via kollekt.
- Givertype 1 – «Driks til Jesus», som utgjøres av kollekt, er ikke med i oversikten over gavenivåer, da denne giveradferden sjelden registreres – kun når det nedlegges et arbeide for å sikre skattefradrag også for disse gavene.

Oversikt over givere og giverbeløp fra hver kategori

- Givertype 1: «Driks til Jesus»: Vi har vurdert totalt 4411 givere, og dersom vi legger til grunn det tallet som er aktive medlemmer i lokale menigheter i Misjonskirken Norge, 9187, og trekker fra den relative andelen som iht SSB er under 18 år, så havner man

på 7325 voksne medlemmer som potensielt kan gi. Noen av disse 2914 som ikke kommer fram som givere, «gjemmer seg» ved at de i realiteten gir sammen med den ektefellen som overfører den faste gaven. Allikevel fremstår 39,8% som en høy prosentandel, og det er grunn til å anta at en betydelig andel av dette er medlemmer som ikke gir fast.

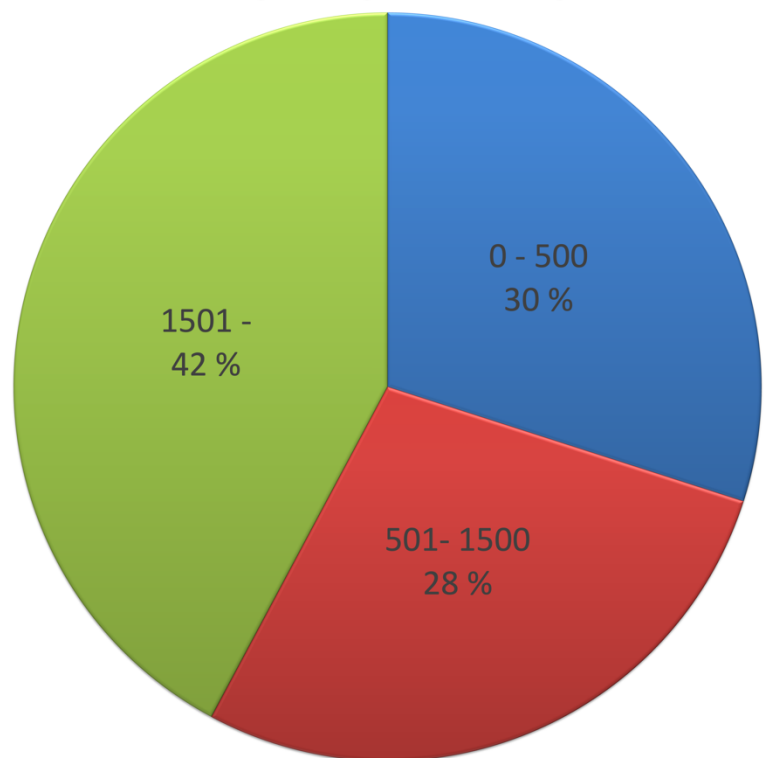
- Givertype 2: «Menigheten som fadderbarn» inntil 500 i måneden: 1321 stk – dvs 18% av medlemstallet og 30% av de som gir fast.
 - Gjennomsnittsalder: 50 år
 - Laveste alder: 16 år
 - Disse bidrar årlig med 3,7 MNOK
- Givertype 3: «Menigheten som gymmedlemskap» inntil 1500 i måneden: 1229 stk – dvs 16,8% av medlemstallet og 28% av de som gir fast.
 - Gjennomsnittsalder: 58 år
 - Laveste alder: 19 år
 - Disse bidrar årlig med 15,2 MNOK
- Givertype 4/5: «Tiende» eller mer: 25,4% av medlemstallet og 42% av de som gir fast.
 - Gjennomsnittsalder: 57 år
 - Laveste alder: 21 år
 - Disse bidrar årlig med 65,7 MNOK

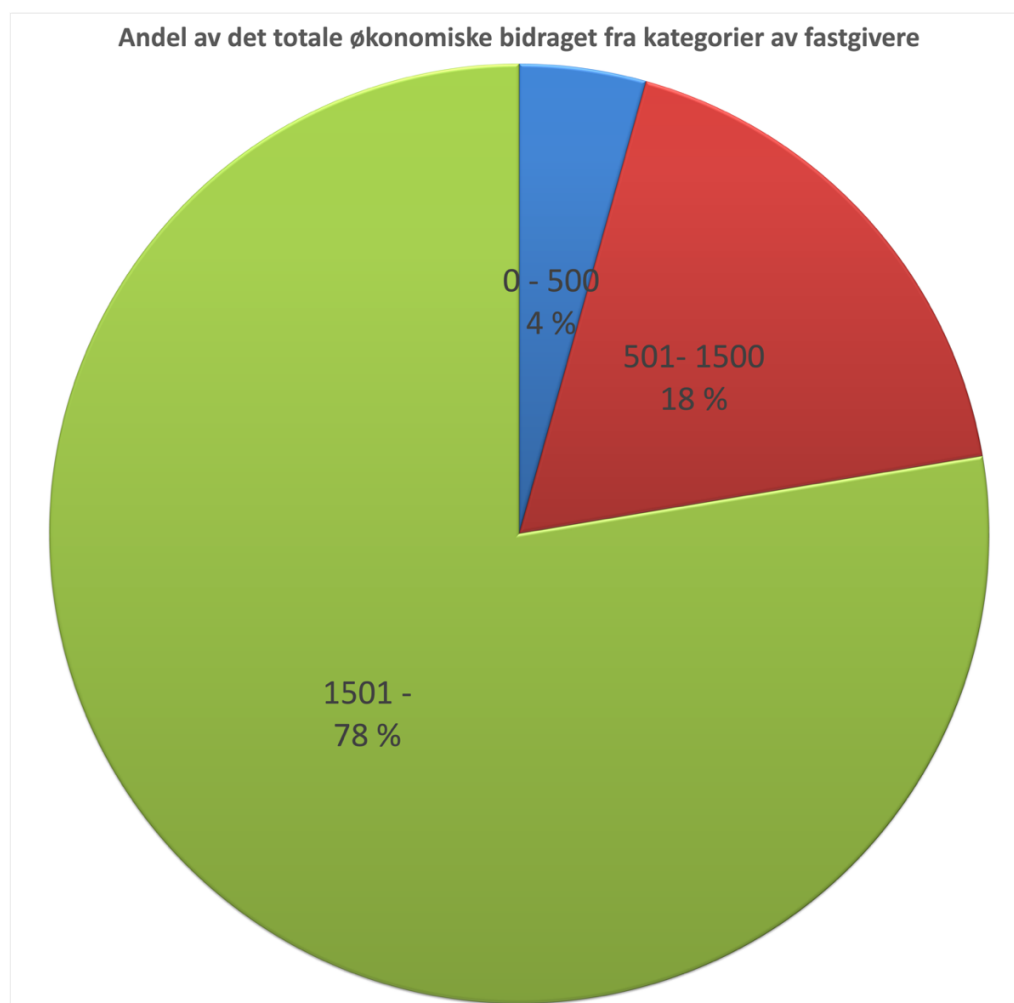
Givertypenes bidrag

I 2. Korinterbrev 9, 7 skriver Paulus at Gud elsker en glad giver. Derfor skal man være varsom med hvordan man sammenligner og løfter fram disse forskjellige givergruppene. Gud er mer opptatt av giveren enn av gaven, og det bør også menigheten og dens ledere være. Når det er sagt, så er det ikke uvesentlig å være klar over hva som er konsekvensene av at givere flyttes opp i høyere giverkategorier – både for giveren og menigheten.

Ved å studere disse to grafene kan man først se hvordan fordelingen av fastgivere er, og dernest hvordan fordelingen av deres totalbidrag er. Kontrastene er ganske dramatiske og viser at det er givertype 4/5 som holder menighetene i drift – nesten helt alene.

Fordeling i kategorier av fastgivere

Noen avsluttende betraktninger om Misjonskirken Norge

Et lite apropos helt til slutt. Misjonskirken Norges samlede skatterapportering utgjør 84,7 MNOK (noe av dette blir riktignok avkortet i skatteberegningene fordi det er over Skatteetatens grense for 2023 på 25.000 per person). Dersom alle Misjonskirken Norges 7325 voksne medlemmer hadde hatt minstepensjonens laveste sats på 15.650 i måneden og hadde gitt 10% av dette, så ville Misjonskirken Norges totale gaver utgjort 137,6 MNOK i året – en økning på 61,6%.

Denne differansen på 52,9 MNOK kan f.eks. oversettes til én heltidsansatt i hver eneste en av trossamfunnets 82 menigheter.

I følge SSB var norsk gjennomsnittslønn i 2022 på 638.000 før skatt. Mange kjenner seg kanskje ikke igjen i dette tallet, så det kan være greit å vite at mediantallet (det som ligger «midt i bunken») lå på 572.000 før skatt. Men det er kanskje ikke helt unaturlig å tenke at et helt trossamfunn i noen grad speiler befolkningen og at flere bør beregnes ut fra gjennomsnittslønn enn ut fra minstepensjon og andre trygde- og stønadsordninger. En gjennomsnittlig lønnsinntaker har altså godt og vel dobbel disponibel inntekt av en minstepensjonist.

Om Kommunion AS

Kommunion er et ledende programvareselskap i Skandinavia innen totalløsninger (CRM) for givertjeneste, medlemskap og frivillighet. Årlig samler Kommunions kunder inn et milliardbeløp fra sine støttespillere.

Les mer her: <https://kommunion.no/>

Om forfatteren, Anders Torvill Bjorvand

Anders Torvill Bjorvand (51), er utdannet sivilingeniør innen kunstig intelligens (NTNU) og MBA innen strategi (NHH). Han har en lang karriere innenfor ledelse av teknologibedrifter i roller som CEO, styreleder, grunnlegger og investor. Han har også hatt en mengde frivillige verv innen kristen-Norge både på nasjonalt plan og i lokal menighet. Han tilhører Misjonskirken Askim og er medlem i Misjonskirken Norge.